

68/94

Telewizja Polska - S.A.
Ośrodek Badania Opinii Publicznej

ul. Woronicza 17
00-999 Warszawa
tel. (48-22) 47 87 91, (48-22) 47 87 92; fax (48-22) 43 46 51

Opinie o procesie generałów SB Ciastonia i Płatka

- * Tylko 5% Polaków nie słyszało o procesie generałów Służby Bezpieczeństwa oskarżonych o kierowanie zabójstwem księdza Jerzego Popiełuszki i podżeganie do tej zbrodni. Co drugi z badanych zadeklarował duże zainteresowanie tą sprawą.
- * Sąd uniewinnił obu generałów argumentując to brakiem wystarczających dowodów ich winy. Z takim uzasadnieniem werdyktu zgodziło się 41% ankietowanych Polaków. Co trzeci z badanych (35%) sądzi, że o decyzji sądu zadecydowały polityczne naciski, zaś 24% uchyliło się od odpowiedzi.
- * Większość Polaków jest przekonana, że generałowie Ciastonia i Płatek są winni czynu, o który zostali oskarżeni. Twierdzi tak 60% badanych. O niewinności generałów SB przekonany jest co dziesiąty Polak, "trudno powiedzieć" mówi 30%.

Warszawa, wrzesień 1994 roku

Niedawno zakończył się proces generałów Ciastonia i Płatka - wysokich funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa oskarżonych o kierowanie zabójstwem księdza Jerzego Popiełuszki i podżeganie do tej zbrodni. Proces zakończył się 19 sierpnia uniewinnieniem oskarżonych. Decyzja Sądu Wojewódzkiego wywołała spore kontrowersje. Widać to było w komentarzach prasowych i reakcjach ludzi zgromadzonych na sali sądowej. A co sądzi na ten temat opinia publiczna? OBOP spytał na początku września Polaków, czy słyszeli o procesie i co myślą o uniewinnieniu generałów SB.¹

Kto słyszał o procesie generałów SB

Okazało się, że proces generałów Ciastonia i Płatka wzbudził powszechne zainteresowanie opinii publicznej.

Czy słyszał(a) Pan(i) o procesie sądowym generałów SB Ciastonia i Płatka oskarżonych o współudział² w zamordowaniu księdza Jerzego Popiełuszki?

tak, słyszałem(a)m i interesowałem(a)m się tym	54%
tak, słyszałem(a)m, ale nie interesowałem(a)m się tym	41%
nie, nic nie słyszałem(a)m	5%

Jedynie co dwudziesty Polak (5%) nie słyszał w ogóle o tym procesie. Ponad połowa Polaków zadeklarowała swoje zainteresowanie tym wydarzeniem. W ciągu całego tego roku większą reakcję społeczeństwa wzbudziła - wedle danych z kolejnych sondaży OBOP - jedynie zapowiedź wymiany pieniędzy (interesowało się nią 61% badanych). Mniejsze zainteresowanie opinii niż warszawski proces wzbudziły między innymi sukces Żyrynowskiego w Rosji (53% zainteresowanych, ale aż 13% w ogóle nie zorientowanych), afera korupcyjna w poznańskiej policji (45% zainteresowanych), spory wokół Krajowej Rady (40%), reprivatyzacji (37%),

¹ Próba losowa mieszkańców kraju od 16 roku życia. Między 2 a 6 września 1994 roku zrealizowano 1048 wywiadów. Błąd statystyczny dla takiej wielkości próby nie przekracza +/-3% przy wiarygodności równej 95%.

² Układając pytanie świadomie użyliśmy terminu "współudział" odbiegającego od szczegółowych formuł prawniczych zastosowanych w akcie oskarżenia. Termin ów wydaje się być bowiem bardziej czytelny dla opinii publicznej nie wprawionej w zawilóści języka prawa. Nie przeinacza zarazem - z punktu widzenia świadomości potocznej - istoty aktu oskarżenia.

konkordatu (w różnych miesiącach od 31% do 33%), nominacja pułkownika Zacharskiego (33%) i kwestia udziału Polski w "Partnerstwie dla pokoju" (31%).

Procesem generałów SB najbardziej interesują się osoby lepiej wykształcone, mieszkające w miastach (zwłaszcza największych), o wykrystalizowanych poglądach politycznych (zarówno lewicowych, jak i prawicowych), mężczyźni, ludzie powyżej trzydziestki, uczestniczący w wyborach. Wśród grup społeczno-zawodowych największe zainteresowanie sprawą przejawiali inteligenci, prywatni przedsiębiorcy, emeryci i renciści oraz robotnicy, najmniejsze - uczniowie i studenci a także gospodynie domowe i rolnicy. Zwraca uwagę wyraźnie mniejsze zainteresowanie procesem wśród osób najmłodszych, nie mogących obserwować wydarzeń związanych z morderstwem księdza Popiełuszki w październiku 1984 roku.

Opinie o werdykcie sądu

Jak wiadomo, sąd uniewinnił obu generałów. "Powody uniewinnienia bywają różne" - oświadczył "Gazecie Wyborczej" przewodniczący składowi sędziowskiemu Jarosław Góral. "W tym wypadku nie było dostatecznych dowodów winy. Były przypuszczenia (...). Ale uprawdopodobnienie nie wystarcza by orzec winę. Jednoznacznych jej dowodów - mimo wielu przesłanek - nie znaleźliśmy". "Być może oskarżeni są winni" - oświadczył inny, cytowany przez gazetę bez podania nazwiska, sędzia - "ale sąd musi przyjąć domniemanie niewinności".

A co sądzą na ten temat przeciętni Polacy? Jakiej mają opinie na temat takiej właśnie, budzącej wielkie kontrowersje, decyzji sądu?

Jak wiadomo, sąd uniewinnił generałów Ciastonia i Płatka. Co, Pana(i) zdaniem, zadecydowało o takim rozstrzygnięciu sądu?

brak wystarczających dowodów winy	41%
polityczne naciski	35%
trudno powiedzieć	24%

Z uzasadnieniem werdyktu zgodziło się 41% ankietowanych Polaków. Co trzeci z badanych (35%) sądzi, że o decyzji sądu zadecydowały polityczne naciski, zaś 24% uchyliło się od odpowiedzi.

O braku wystarczających dowodów winy generałów mówiły osoby lepiej wykształcone, mniej religijne, deklarujące centrolewicowe i lewicowe poglądy polityczne, z optymizmem oceniające możliwości poprawy warunków życia ludności, w ostatnich wyborach parlamentarnych

Jak wiadomo, sąd uniewinnił obu generałów. Co, Pana zdaniem, zadecydowało o takim ?
rozstrzygnięciu sądu ?

	ODPOWIEDZI W %			LICZBA OSÓB
	brak dowodów	polityczna naciski	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM.....	41	35	24	1048
PŁEĆ				
mężczyźni.....	43	37	20	450
kobiety.....	39	34	27	598
WIEK				
do 19.....	31	26	42	87
20-29.....	42	39	19	185
30-39.....	46	31	23	237
40-49.....	44	35	21	179
50-59.....	38	41	21	144
60 i więcej.....	37	35	28	216
MIEJSCE ZAMIESZKANIA				
wieś.....	38	35	27	399
miasto do 100 tys.....	43	36	22	329
miasto 101-500 tys.....	42	32	27	200
miasto pow.500 tys.....	41	40	19	121
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe.....	34	31	35	325
zasadnicze zawodowe.....	39	43	18	272
średnie i pomaturalne.....	44	34	22	358
wyższe z niepełnym.....	58	28	14	91
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA				
inteligenci.....	55	29	16	54
pozostali prac. umysłowi.....	49	32	19	112
robotnicy.....	41	39	20	215
rolnicy.....	38	34	28	35
prywatni przedsiębiorcy.....	53	30	16	31
emeryci i renciści.....	39	34	27	316
gospodynie domowe.....	34	38	28	67
uczniowie i studenci.....	35	27	38	95
bezrobotni.....	38	45	17	85
inni.....	35	37	28	36
SYTUACJA MATERIALNA				
dobra.....	45	33	22	108
średnia.....	41	35	24	602
zła.....	41	33	26	227
bardzo zła.....	33	41	25	112
POGLĄDY POLITYCZNE				
lewicowe.....	58	28	14	170
centrolewicowe.....	57	31	12	121
centroprawicowe.....	40	54	7	102
prawicowe.....	33	52	15	134
trudno powiedzieć.....	34	31	36	519
KIERUNEK ZMIAN W KRAJU				
dobry.....	50	31	19	281
zły.....	38	40	23	616
trudno powiedzieć.....	36	24	40	151

Czy, Pana(i) zdaniem, generałowie Ciastoń i Płatek sa winni czynu, o który zostali oskarżeni, czy też nie ?

	ODPOWIEDZI W %			LICZBA OSÓB
	tak	nie	trudno powiedzieć	
OGÓLEM.....	60	10	30	1047
PLEĆ				
mężczyźni.....	60	13	27	450
kobiety.....	59	9	32	597
WIEK				
do 19.....	49	5	46	87
20-29.....	62	5	32	183
30-39.....	61	12	27	237
40-49.....	59	15	26	179
50-59.....	60	11	30	144
60 i więcej.....	60	11	29	216
MIEJSCE ZAMIESZKANIA				
wieś.....	57	9	34	399
miasto do 100 tys.....	59	12	28	329
miasto 101-500 tys.....	57	11	32	199
miasto pow.500 tys.....	73	9	18	121
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe.....	55	9	36	325
zasadnicze zawodowe.....	66	8	27	272
średnie i pomaturalne.....	59	12	29	357
wyższe z niepełnym.....	62	17	20	91
GRUPA SPOŁ. -ZAWODOWA				
inteligenci.....	70	13	17	54
pozostali prac. umysłowi.....	54	19	27	111
robotnicy.....	63	10	27	215
rolnicy.....	51	8	41	35
prywatni przedsiębiorcy.....	69	0	31	31
emeryci i renciści.....	58	11	31	316
gospodynie domowe.....	61	7	32	67
uczniowie i studenci.....	55	4	41	95
bezrobotni.....	66	10	24	85
inni.....	55	14	31	36
SYTUACJA MATERIALNA				
dobra.....	65	9	27	108
średnia.....	58	10	32	602
zła.....	61	11	28	227
bardzo zła.....	63	9	28	111
POGLĄDY POLITYCZNE				
lewicowe.....	56	23	21	169
centrolewicowe.....	53	19	27	121
centroprawicowe.....	74	9	18	102
prawicowe.....	74	6	20	134
trudno powiedzieć.....	56	5	38	519
KIERUNEK ZMIAN W KRAJU				
dobry.....	64	12	25	281
zły.....	61	11	28	615
trudno powiedzieć.....	46	5	49	151

Czy słyssał(a) Pan(i) o procesie sądowym generałów SB Ciastonia i Płatka oskarżonych o współudział w zamordowaniu księdza Jerzego Popiełuszki ?

1. tak, słyssał(a)m i interesował(a)m się tym
2. tak, słyssał(a)m ale nie interesował(a)m się tym
3. nie, nic nie słyssał(a)m

	ODPOWIEDZI W %			LICZBA OSÓB
	1	2	3	
OGÓŁEM.....	54	41	5	1046
PŁEĆ				
mężczyźni.....	64	31	5	448
kobiety.....	47	48	5	598
WIEK				
do 19.....	29	58	14	87
20-29.....	49	45	6	185
30-39.....	58	39	3	236
40-49.....	56	40	4	179
50-59.....	64	34	2	143
60 i więcej.....	57	38	5	216
MIEJSCE ZAMIESZKANIA				
wieś.....	48	44	8	398
miasto do 100 tys.....	55	40	5	327
miasto 101-500 tys.....	54	45	1	200
miasto pow.500 tys.....	73	25	2	121
WYKSZTAŁCENIE				
podstawowe.....	46	46	7	323
zasadnicze zawodowe.....	55	39	5	271
średnie i pomaturalne.....	56	41	3	358
wyższe z niepełnym.....	71	28	1	91
GRUPA społ.-ZAWODOWA				
inteligenci.....	77	21	2	54
pozostali prac. umysłowi.....	50	45	5	112
robotnicy.....	58	39	3	214
rolnicy.....	44	38	17	35
prywatni przedsiębiorcy.....	71	29	0	31
emeryci i renciści.....	61	35	4	315
gospodynie domowe.....	38	56	5	67
uczniowie i studenci.....	30	58	12	95
bezrobotni.....	52	43	5	85
inni.....	53	44	3	36
SYTUACJA MATERIALNA				
dobra.....	56	42	2	108
średnia.....	53	42	5	601
zła.....	56	39	5	226
bardzo zła.....	56	36	8	112
POGLĄDY POLITYCZNE				
lewicowe.....	66	32	3	169
centrolewicowe.....	60	39	1	121
centroprawicowe.....	65	32	2	102
prawicowe.....	68	29	3	132
trudno powiedzieć.....	44	49	8	519
KIERUNEK ZMIAN W KRAJU				
dobry.....	58	38	4	281
zły.....	55	41	5	614
trudno powiedzieć.....	46	48	7	151